

конституціоналізму та державного управління в Україні. *Право України*. 2009. № 11. С. 19-25.

3. Козюбра М. І. Принципи верховенства права і правової держави: єдність основних вимог. *Наукові записки НУКМА*. 2007. Том 64. С. 3–9

4. В ООН ухвалили декларацію про верховенство права. *Економічні новини*. 24.09.2012. URL: https://enovosty.com/news_abroad/full/v-oonprinyali-deklaraciyu-o-verhovenstve-prava.

5. World Justice Project Rule of Law Index 2021. URL: <https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-INDEX-21.pdf>.

Ольга ГАРГАТ-УКРАЇНЧУК,

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри кримінального права та
кримінології Івано-Франківського
навчально-наукового юридичного
інституту Національного Університету
«Одеська юридична академія»

Наталія ЮРЧИШИН,

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри міжнародного,
адміністративного та конституційного
права Івано-Франківського навчально-
наукового юридичного інституту
Національного університету «Одеська
юридична академія»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

В сучасних умовах війни та збройних конфліктів актуальність і важливість прав людини, їх реалізація і захист є очевидними. Захист прав людини є пріоритетним напрямом діяльності держави, а також усієї міжнародної спільноти. За останнє десятиліття світ зіткнувся з різноманітними війнами, які понесли негативні наслідки для мирних жителів тих чи інших держав. Під час збройних конфліктів відбуваються серйозні порушення міжнародного гуманітарного права. На сьогоднішній день Україна ці наслідки російської агресії переживає надзвичайно складно, оскільки, вони спричинили масові порушення прав людини та норм міжнародного гуманітарного права.

Укладення міжнародних договорів з питань захисту людей у мирний час і під час збройних конфліктів стало серйозним кроком у міжнародному гуманітарному праві. Однак, у реаліях сьогодення норми останніх не зовсім здійснюють ефективний захист прав цивільного населення, військовослужбовців на війні, а також не в повній мірі захищають від

авторитарних режимів. Як наслідок, відбувається порушення норм міжнародного гуманітарного права через вчинення геноциду, військових злочинів та злочинів проти людяності.

Науковці та юристи-практики у галузі міжнародного гуманітарного права в цілому висловлюють своє занепокоєння та осуд з приводу вчинення збройних конфліктів, війн та будь-яких інших агресій. Незалежно від свого соціального характеру (міжнародні війни, національно-визвольні війни, внутрішні конфлікти), законні чи незаконні (агресивні війни або оборонні війни), ці збройні конфлікти ставлять під загрозу та порушують реалізацію більшості прав і свобод людини, в тому числі найважливіше природне право – право на життя [1, с.47-51]. Як відомо, Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй кваліфікує таку державну діяльність країни-агресора. Проте, сама Російська Федерація є одним із постійних членів Ради Безпеки, ця держава очікувано використала можливість заветувати будь-яке рішення з цього питання. Тому, для надання належної міжнародно-правової оцінки зазначеним діям Російської Федерації була скликана надзвичайна спеціальна сесія Генеральної Асамблеї ООН [2, с.12].

Міжнародні договори щодо захисту прав людини в цілому закріпили загальні механізми забезпечення виконання зобов'язань через певні міжнародно-правові інструменти, які потенційно можуть використовуватися як альтернативні засоби забезпечення дотримання режиму гуманітарного захисту під час збройних конфліктів [1, с.47-48].

В той же час, у національному законодавстві про права та свободи людини і громадянина в Україні також відображаються високі міжнародно-правові стандарти. У ньому закладена демократична концепція взаємовідносин людини і держави, при якій людина в Україні визнається найвищою соціальною цінністю. З початком збройної агресії Російської Федерації стосовно України постали нові виклики захистити природні права людини від незаконних посягань. Тому, Україна на законодавчому рівні запровадила воєнний стан, і тим самим взяла на себе зобов'язання захистити своїх громадян та іноземців від зовнішньої загрози, шляхом запровадження обмежень певних прав людини. Зокрема, конституційним законодавством встановлено, що в період дії воєнного стану не можуть бути обмежені такі види прав: право на життя, право на повагу до гідності особи, право на свободу та особисту недоторканність, право на житло тощо.

Під час збройних конфліктів цивільне населення України найчастіше стає головною жертвою через бомбардування, напади та інші воєнні дії. Це порушує їх право на життя. Тим самим, реалізація права на життя під час війни стикається з різними серйозними проблемами, які важко подолати через складність воєнного конфлікту та недотриманням міжнародних норм [3, с. 207]. З цього приводу, слід зауважити, що право на життя в умовах війни та інших видів збройних агресій є незахищене. Рішення міжнародних і національних судових органів щодо дотримання права на життя під час війни

та інших видів агресій не завжди є ефективними, оскільки часто вони стають підставою погроз для урядів припинити участь у міжнародних механізмах захисту прав людини. Реалізація права на життя під час війни вимагає розуміння та дотримання міжнародних стандартів гуманітарного права, а також дієвих заходів для захисту цивільного населення та забезпечення гуманітарної допомоги. Тому, на нашу думку, механізми захисту права на життя потребують удосконалення та доопрацювання.

Отже, проблема захисту прав людини в сучасному світі є однією із центральних щодо нагального вирішення як в межах конкретної держави, так і міжнародного співтовариства, шляхом ефективної взаємодії національного права і міжнародного гуманітарного права. На нашу думку, важливим та принциповим є усвідомлення і розуміння необхідності забезпечення прав людини при будь-яких обставинах, навіть в умовах збройних конфліктів або війни.

1. Алямкін Р. Міжнародно-правовий режим захисту прав людини під час внутрішніх збройних конфліктів. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 6. С. 47-51.

2. П. Рабінович, Р. Тополевський, Т. Дудаш, В. Гончаров, А. Наконечна. Організація Об'єднаних Націй у спробах протидії агресії Російської Федерації проти України. *Інформаційний бюлетень*. Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2022. Вип. 1. 16 с.

3. Добренька Н. В. Проблеми реалізації права на життя під час війни в Україні. Суспільство, наука, освіта: актуальні дослідження, теорія та практика: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (23-24 листопада 2023 р.). Білоцерківський інститут економіки та управління Університету «Україна»; за заг. ред. Я. В. Новака; наук. ред. Т.М. Косач, Н.С. Пасічник. Біла Церква, 2023. С. 206-208.

Марк БОХАНОВСЬКИЙ,

головний судовий експерт сектору дослідження наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів відділу досліджень матеріалів, речовин і виробів Запорізького науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СПІВРОБІТНИКІВ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС

Стрес, який відчувають на робочому місці, вважається однією з найбільших проблем з професійного здоров'я. Через характер своєї роботи судові експерти часто вважаються особливо вразливими до професійного